

Nr 26

Utlåtande i anledning av motion om en upplysningskampanj angående alkoholens skadeverkningar.

I den till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionen II:546 av herrar *Berglund* och *Hamrin* i Jönköping hemställes, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte begära att en upplysningskampanj om alkoholens skadeverkningar snarast igångsättes enligt de riktlinjer som i motionen skisserats.

Motionärerna anför, att de skador som vållats av alkoholmissbruk blir alltmer omfattande. Enligt rapporter dör i runt tal 5 000 personer årligen till följd av detta missbruk och var sjätte eller sjunde svensk kan befaras falla offer för denna last. Vårdinrättningarna ställs på hårda prov, och resurserna synes inte räcka till för att bemästra problemet.

Motionärerna berör den negativa inverkan alkoholmissbruket har för individ och samhälle och framhåller, att missbruket tränger allt längre ned i åldersgrupperna och därigenom åstadkommer ännu allvarligare skador. Även alkoholreklamens roll påtalas.

Motionärerna uttalar, att samhället har ett stort ansvar och att en stor skuld åvilar det allmänna, som underlåter att vidta effektiva åtgärder för att förebygga att alkoholfloden ohämmat väller ut. En upplysningskampanj av stora mått bör enligt motionärernas mening sättas in, oberoende av pågående alkoholpolitiska utredningar. Kampanjen bör ta sikte på att sprida upplysning om alkoholens karaktär av farligt gift. Upplysning bör ske genom pressen och etermedia och genom anlitan­de över huvud taget av de vägar som erfarenhetsmässigt visat sig framkomliga.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttrande från *alkoholpolitiska utredningen* (APU), som anför följande:

När 1954 års riksdag beslutade om reformering av vår alkohollagstiftning framhölls undervisning och upplysning som viktiga inslag i det nykterhetsfrämjande arbetet. Denna verksamhet har dock inte fått den omfattning som avsågs.

Enligt APU:s mening måste en utvidgad kontinuerlig undervisnings- och upplysningsverksamhet vara ett väsentligt inslag i den framtida alkoholpolitiken. Utredningen ägnar därför stort intresse åt dessa frågor.

Vad avser den undervisning som skall bedrivas i skolan har APU den uppfattningen att denna blir mest effektiv om den ingår som ett skolämne och därmed blir en naturlig uppgift för skolan och dess lärare. Genom överläggningar med representanter för skolöverstyrelsen har utredningen sökt medverka till att skolans läroplaner utformas så att undervisning i alkoholfrågan garanteras.

I det förslag till nya läroplaner som skolöverstyrelsen överlämnat till Kungl. Maj:t synes också APU:s önskemål härvidlag ha beaktats. En förutsättning för en förbättrad undervisning är dock att även lärarutbildningen på detta område väsentligt förbättras.

När det gäller övrig upplysningsverksamhet har APU ännu icke tillräckligt underlag för att ta ställning till målsättningen för och organisationen av denna verksamhet samt de medel som bör användas för att upplysningen skall ge bästa möjliga resultat.

Utskottet

Motionärerna hemställer om en upplysningskampanj om alkoholens skadeverkningar.

I samband med 1954 års nykterhetsreform framhölls behovet av intensifierad undervisning och upplysning i nykterhetsfrågan.

I utlåtande nr 34 år 1965 i anledning av motioner angående alkohol- och nykterhetspolitiken uttalade allmänna beredningsutskottet att det tio år efter denna reform kunde konstateras, att alkoholfrågan kvarstod som ett av samhällets allvarligaste problem. Utskottet anförde, att en analys av effekten av nykterhetspolitiska åtgärder borde kunna lämna förklaring till att dittillsvarande upplysningsverksamhet inte nått och vunnit gehör hos allmänheten, framför allt inte bland ungdomen. Utskottets hemställan om en utredning angående nykterhetspolitiken bifölls av riksdagen. I direktiven för den samma år tillkallade alkoholpolitiska utredningen har bl. a. angivits, att utredningen bör ägna uppmärksamhet åt frågor rörande undervisnings- och upplysningsverksamhet. Utredningen har i remissyttrande framhållit, att den ägnar stort intresse åt dessa frågor och att en utvidgad, kontinuerlig undervisning och upplysning måste vara ett väsentligt inslag i den framtida alkoholpolitiken. I det av skolöverstyrelsen hösten 1967 framlagda förslaget angående läroplansöversyn har utredningens önskemål om en fastare förankring av undervisningen i alkoholfrågan beaktats.

Utskottet har vidare inhämtat, att ett förslag rörande upplysning i nykterhetsfrågor inom kort avses behandlas hos styrelsen för statens ungdomsråd och därefter föreläggas Kungl. Maj:t.

Enligt utskottets mening kan upplysningen på detta område — trots de värdefulla insatser som görs av olika organisationer — inte anses ha fått den räckvidd som problemet kräver och som torde ha förutsatts vid nykterhetsreformens genomförande. Ökade insatser från statens sida får anses påkallade. Dessa bör främst inriktas på en fortgående och systematisk verksamhet, som får anses mest ägnad att leda till bestående resultat. Alkoholpolitiska utredningen kan förväntas lämna underlag för en bedömning av hur en förstärkt verksamhet av denna art bör utformas.

Utskottet finner sig således inte böra tillstyrka förslaget om en särskild upplysningskampanj utan hemställer,

att motionen II:546 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 april 1968

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller (s), Hedlund (s), Eric Gustaf Peterson (fp), Karl Pettersson (s), fru Hultell (h), herrar Kilsmo (fp), Ernst Olsson (cp), Wååg (s), fru Diesen (h) och herr Nyquist (s)*;

från andra kammaren: herr Skoglösa (cp)*, fru Jäderberg (s), herrar Dickson (h), Lundmark (s)*, Rimås (fp), Wikner (s), Larsson i Borrby (cp), Nilsson i Bästekille (h), Hansson i Piteå (s)*, Hugosson (s) och fru Fränkel (fp).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer

1) av herrar *Eric Gustaf Peterson* (fp), *Kilsmo* (fp), *Rimås* (fp) och fru *Fränkel* (fp), vilka ansett att utskottets utlåtande fr.o.m. det avsnitt som börjar med orden "Enligt utskottets mening" samt utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening kan upplysningen på detta område — trots de värdefulla insatser som görs av olika organisationer — inte anses ha fått den räckvidd som problemet kräver och som torde ha förutsatts vid nykterhetsreformens genomförande. Ökade insatser från statens sida får anses påkallade. Den kontinuerliga upplysningsverksamheten bör kunna få ett betydelsefullt komplement genom en särskild kampanj där olika kommunikationsmetoder effektivt utnyttjas för att sprida kunskap om alkoholens skadeverkningar. Särskilt synes det förhållandet att alkoholmissbruket tränger allt längre ned i åldersgrupperna ge anledning att snarast sätta in stora resurser på information och propaganda mot alkoholedens utbredning. Det synes också troligt, att erfarenheterna från en sådan kampanj skall kunna ge ledning vid kommande överväganden om de lämpligaste formerna för att nå allmänheten med en utbyggd, kontinuerlig upplysning.

Utskottet vill därför hemställa,

att riksdagen med bifall till motion II: 546 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära att en upplysningskampanj om alkoholens skadeverkningar snarast igångsättes enligt de riktlinjer som i motionen skisserats.

2) av herr *Dickson* (h).